

A Friedmann Család Kirándul

Ez is kiránduláson készült valahol Eger környékén az 1940-es években. Középen az édesanyám, Pollák Aranka valamit éppen pucol. Balra pedig a Bözsi nővérem és a kislánya, a Spiegel Julika.

Minden vasárnap mentünk kirándulni stráfkocsival. A stráfkocsi az olyan lapos kocsi, bútorszállító meg ilyesmi. Látni ilyet itt is még, létezik, de már nem nagyon használatos. Krausz Gyuláéknak volt szállítókocsijuk, és minden vasárnap mentünk Bélapátfalvára, Ostorosra. Sokfelé mentünk. Egyszer befordultak a csónakkal a tóba, a család. Nagyon kalandos volt, tele volt a csónak, sok gyerek volt velünk. És mink kintről, a partról néztük apukával meg Bözsivel. Nem mentünk be a csónakba, én nem szerettem csónakázni. Eléggé mocskos is volt az a tó. De ők bementek, és akkor ide-oda billegett a csónak, egyszer csak hipp, az egész társaság beleesett, de mind tudtak úszni. Egerben mindenki tudott. Jókat nevettünk. Viszont mindenkin vizes ruha volt, és most hogy szárítsuk meg? Levetkőztek, és volt egy pár pléd, de az lyukas volt. Gyulának, a sógoromnak, itt hátul, ahol éppen nem kellett volna, ott volt lukas a plédje. Hát nagy móka volt, hogy most mit látni.

Bözsi ide jött férjhez, Pestre. Volt neki egy nagy szerelme Egerben, a Deutsch Pista, de akkor a mama nem engedte, hogy udvaroljon a Bözsinek, mert elég szegény lány volt. Találkozgattak ők azért, de nem lehetett a szülőknek ellentmondani. Nagyon a hagyományok szerint mentek a dolgok. Spiegel Pál ajánlva lett -- mert abban az időben ajánlottak is házasságokat [lásd: házasságközvetítő]. Savanyúüzeme volt a Spiegelnek, savanyúságokat gyártottak. Ez egy családi üzem volt. Bözsi nem dolgozott; abban az időben nem mindenki dolgozott. Eltartotta a férje. 1939-ben született a kislányuk, Julika. Viszonylag rövid ideig voltak együtt. 1937-ben esküdtek, s 1944-ben ütött ki a krach, s akkor már Spiegel Pál rég nem volt. Öngyilkos lett, mert asztmás volt, és éjszakánként nem tudott aludni, és leugrott az emeletről. Eltemették, zsidó temetőben, de hogy hogyan, mint, nem tudom a részleteket. Valaki kijárta, nem tudom, a rokonság biztosan. Az egész család föl volt bolydulva. Ilyesmi [öngyilkosság] nem fordult még elő az életünkben. Az egy nagyon intelligens, helyes ember volt, csak éppen nem volt egészséges. De azt mi nem tudhattuk, mikor hozzáadta anyuka.

Bözsí visszament Egerbe, ott lakott anyukánál meg apukánál, és ott varrt másoknak. Hát valamiből meg kellett élni. Ha Bözsink itt maradt volna Pesten, ő is megmaradt volna, de ő Egerbe akart menni a szüleimhez. El is mentek együtt szépen Auschwitzba. Bözsit meg a gyereket rögvest elgázosították, úgy, ahogy a szüleimet. Julika hat éves volt. Gyönyörű szép kislány, okos volt, intelligens, ment volna iskolába abban az évben. Álmukban se juthatott volna eszükbe, hogy mi az, ahova viszik őket. Ilyen aljasságra ki gondol, hogy ez előfordulhat a civilizált Európában.